

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papieroetwijzing B.P.P. no. 1459 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41½ cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie, 35; Uit de Schrift: God zegt: „Memfomal“ (Jer. 31:32; Hebr. 8:7-9); Op en om 't kerkplein: „De firma Chris van Gemen“; Kerkelijk leven: Confessie en organisatie, 2; Wat leeft er in de zendingskringen der synodocraten? 2; Het Ontwerp voor een kerkorde der Ned. Herv. Kerk; „F.Q.L.“ en de oecumenische jeugdraad; De nood op Soemba; Opv. en Onderw.; De Chr. school in dezen tijd, 3; Boekbespreking: Groninger Brieven; Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER 35 en onder de synodocratie.

De „draai“ van Dr Schippers IV.

We zullen op het weergegeven betoog van Dr Schippers, hoewel het om zoo te zeggen om een kritische bespreking smeeft, niet in den breede ingaan.

We maken alleen een paar opmerkingen!

Van ganser harte beamen we het woord van Calvin: „Wat wij zeggen, dat de zuivere bediening des Woords en het zuivere gebruik in de bediening van de sacramenten een pand en kenteeken is, dat wij die gemeenschap, waarin beiden aanwezig zijn, veilig als ware kerk kunnen aanvaarden, daarvan gaat de betekenis zoo ver, dat die kerk nooit verworpen mag worden, zoolang ze daarbij blijft, ook al is ze overigens vol van fouten. Ja zelfs zal er in de bediening van de leer of der sacramenten eenige fout kunnen insluipen, zonder dat die ons van haar gemeenschap behoort te vervreemden.“¹⁾

Dit zegt Calvin evenwel, zooals uit heel zijn leven blijkt — men denke b.v. aan zijn verbanning uit Genève — onder één restrictie!

Deze namelijk, dat in zoo'n kerk het volle woord Gods onvermengd en onverzwakt en ongehinderd mag worden verkondigd en de kerkelijke instanties geen enkelen eisch stellen waaraan met een waarlijk aan Gods woord gebonden consciëntie niet kan worden voldaan!

Is de situatie in een kerk zóó, dat men het woord Gods vrijuit mag prediken en concretiseeren in het kerkelijk handelen, dan kan men bijna niet te lankmoedig zijn in het dulden van kerkelijke zwakheden en gebreken. En deze regel geldt vooral en des te meer, als blijkt de officiële kerkelijke woorden in belijdenis en kerkorde het woord Gods zijn vrijen loop kan en mag en moet hebben in de kerkelijke gemeenschap. Zelfs in een kerk, die, vooral door den ontrouw der herders, in een afgrond is weggezunken en een prooi werd van alle mogelijke afdwalingen, maar waarin het woord Gods toch nog werkelijk voluit gepredikt kan worden, zal iedere prediker, zeer zeker met groote trouw, maar tegelijk in eindeloos geduld moeten spreken, vermanen en getuigen. Het zou b.v. in de zestiende eeuw nooit tot een breuk tusschen Luther en de „kerk“ zijn gekomen, als ze hem vrij had laten prediken.

Maar zodra de kerkelijke instanties eischen gaan stellen, die Jezus Christus niet stelt, omdat ze tegen zijn woord in of boven dat woord uitgaan, wordt de situatie onmiddellijk anders! Dan krijgt dit woord van Prof. Bavinck actualiteit: „En in de eigen kerk te blijven, in weerwil van veel onzuiverheid in leer

en leven, is zoolang plicht, als zij ons niet verhindert, om naar de eigen belijdenis getrouw te zijn en zij het ook indirect(!) ons niet dwingt, om den menschen meer te gehoorzamen dan Gode. Want een kerk, die hare leden daartoe dwingt, zou zich in datzelfde oogenblik aan de consciëntie harer leden, in zooverre als zij dat deed, als een valsche openbaren, die zichzelf en hare ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft dan de woorden Gods.“²⁾

In de situatie door Bavinck geteekend, kwamen duizenden en duizenden in 1943 en 1944.

De synodes eischten, dat zij zouden erkennen — men vergeet dit toch nooit — dat:

de belofte des verbonds aan ieder, die haar ontvangt zonder meer de volledige zaligheid garandeert en die belofte dus alleen aan de uitverkorenen toekomt;

dat de doop is de verzegeling van aanwezig geloof; dat de kinderen, allen en een iegelijk voor wedergeboren, dat is dus voor kinderen die wedergeboren zijn, moeten gehouden worden;

en de synodes eischten, dat zij deze stellingen als „goddelijke waarheden“ zouden aanvaarden en niets zouden leeren dan datgene wat daarmede ten volle in overeenstemming was.

Zie, toen konden ze niet anders doen dan neenzeggen!

En alle redeneeringen van Dr Schippers over „permissief“ en „positief“ recht, over „kerkelijk“ gezag en „kerkelijke“ gehoorzaamheid verliezen met het oog op deze klare, harde verschrikkelijke feiten haar concreetheid, actualiteit en zin.

Hier — en nu — deze stellingen — als goddelijke waarheden aanvaarden — en niets leeren, dan water volkomen mee in overeenstemming was!

Dat was de scherpe, duidelijke, al te duidelijke, eisch van de hoogste kerkelijke autoriteiten.

Op dezen eisch kon alleen ja of neen worden gezegd.

O ja, men mocht bezwaren inbrengen!

Zonder twijfel!

Evenwel onder één voorwaarde: dat men begon met het feitelijke aanvaarden van wat was vastgesteld; dat men dus begon met het leeren van de onaanvaardbare leer!

Dat wil zeggen: men mocht bezwaren inbrengen — mits men vooraf metterdaad verplaatte, dat ze niet ernstig waren gemeend!

En nog veel ernstiger werd de situatie, toen op deze neenzeggers de kerkelijke tucht werd toegepast en schorsing in, uitzetting uit, en wering van het ambt als kerkelijke straffen op tien- en honderdtallen werden toegepast.

„Wat moeten we doen?“ hebben toen, o, zoo velen gezocht en gebeden.

In hoe vele harten is toen de vraag opgekomen: zou het niet het beste zijn, die schorsing enz. in „gelatenheid“ te ondergaan en stil te dulden?

Maar het werd allen duidelijk, dat dat niet mocht! Jezus Christus had niet getuchtigd, geschorst, afgezet en geweerd. Hij blijft roepen tot ononderbroken trouwen dienst.

En daarom moest men verder gaan met preeken, doopen, troosten, helpen, vermanen, leeren!

Wat er ook van komen mocht.

Inderdaad wie zóó geschorst en afgezet waren, moesten zonder onderbreken hun ambt blijven vervullen. En wie zóó van het ambt werd geweerd moest onverwijld in het ambt worden bevestigd.

Want het is een fundamentele waarheid, geldend

in de kerk van onzen Heere Jezus Christus, dat wanneer ambtsdragers, individueel of in hun vergadering, daden verrichten of woorden spreken, die niet in overeenstemming zijn met den wil des Heeren, daden en woorden waar Jezus Christus dus niet achter staat, deze kerkelijke ambtsdragers dan en zoo onmiddellijk uit hun ambt tuimelen, hun woorden en daden krachteloos zijn en door ieder kerklid per sé verworpen moeten worden.

„Met een bisschop (een opziener) — aldus Calvin — staat het niet als met een koning. Want ook al verricht een koning niet wat eigenlijk zijn taak is, zoo behoudt hij desniettemin de eer en den titel. Maar bij het beoordeelen van een bisschop moet gelet op het bevel van Christus, dat altijd in de kerk zijn kracht moet hebben.“³⁾

En als zoo'n „bisschop“ in woord of daad niet op het bevel van Christus let, dan moet hij in dat spreken en in die handelingen om Christus' wil verworpen worden.

Uit deze centrale, reformatische waarheid levend, hebben mannen als Luther, De Cock, Kuiper de tegen hen in actie gezette tuchthandelingen, nadat zij met alle middelen hadden gepoogd weg te doen wat tegen Christus' wil in de kerk werd misdreven, van nul en geener waarde geacht en ze derhalve verworpen.

Men hoore naar de glasheldere rechtvaardiging van deze reformatische daad, welke Kuiper eenmaal — na de schorsing en afzetting van de Amsterdamsche ambtsdragers in 1886 — de wereld inzond.

Gold het in zoo'n geval — zoo schreef hij — „een burgerlijk ambt, zoo zou uit den aard der zaak, zulk een vonnis van ontzetting, hoe onrechtvaardig ook, niettemin als vonnis de consciëntie binden en elk geoordeelde tot eerbiediging van zulk een vonnis gehouden zijn geweest. Wie in den burgerstaat door den wereldlijken rechter aan zijn goed, of aan zijn vrijheid, of zelfs aan den lijve gestraft wordt, heeft zich om der consciëntie wil aan die straf te onderwerpen, ook al wraakt zijn onschuld de straf die hem trof. Het kruis van Golgotha, dat op last niet van den Kerkelijken rechter, maar van de Overheid werd opgericht, blijft ook hierin altoos geldend richtsnoer.

Maar geheel anders komt de zaak te staan nu er sprake is niet van ontzetting uit eenig burgerlijk ambt, maar van een tuchting voor een Kerkelijke rechtbank. Het Koninkrijk der hemelen toch is een ander dan het koninkrijk van aardsche macht. Een verschil, waaruit voortvloeit dat de geldigheid van de uitspraak van den Burgerlijken rechter nooit van haar overeenstemming met „de weegschaal in het heilighdom“ afhangen kan, terwijl omgekeerd elke uitspraak van den Kerkelijken rechter steeds gewraakt en verworpen moet worden, zoo ze niet door de inspraak uit de hemelen gedekt is.

Maar geheel anders komt de zaak te staan nu er sprake is niet van ontzetting uit eenig burgerlijk ambt, maar van een tuchting voor een Kerkelijke rechtbank. Het Koninkrijk der hemelen toch is een ander dan het koninkrijk van aardsche macht. Een verschil, waaruit voortvloeit dat de geldigheid van de uitspraak van den Burgerlijken rechter nooit van haar overeenstemming met „de weegschaal in het heilighdom“ afhangen kan, terwijl omgekeerd elke uitspraak van den Kerkelijken rechter steeds gewraakt en verworpen moet worden, zoo ze niet door de inspraak uit de hemelen gedekt is.

De Kerk van Christus is niet uit de aarde, maar uit de hemelen, en ook haar rechtspraak moet dus, om op den eerenaam van Kerkelijke rechtspreek te kunnen bogen en geldig voor de consciëntie te wezen, wortelen in en sluiten op het oordeel dat over den aanklagde in de hemelen door onzen Heer en Koning zelf wordt geveld.

En sluit het, gelijk bij zoo menig profeet en apostel, bij zoo menig martelaar en hervormer, en bovenal gelijk

1) Institutie, IV, 1, 12.

2) Dogmatiek IV, p. 347.

3) Institutie, IV, 7, 24.